

Gunita Lagzdina

lāde valā

Gunita Lagzdiņa

lāde vaļā

ZVAIGZNE

821.174-31

La 229

Natālijas Kugajevskas vāka dizains

Vāka foto © Līga Evadsone

Vāka dizainam izmantots attēls no naddi/depositphotos.com

Gunita Lagzdiņa

LĀDE VAĻĀ

Apgāda vadītāja *Vija Kilbloka*

Projekta vadītāja *Bārbala Simsone*

Redaktore *Zaiga Lasenberga*

Korektore *Zinta Stikute*

Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,

Rīgā, LV-1010. Red. nr. L-4115.

Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums.

Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Gunita Lagzdiņa, 2021

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2021

ISBN 978-9934-0-9350-0

1

– Un šams te-vi ne-at-pa-zi-na? – skaldīdama pa zilbēm kā skolniece pirmajā klasē, iesaucās Agrita, kad bija noklausījusies manu stāstu par šodien darbā piedzīvoto.

Mēs abas pussēdus zvilnējām viņas dīvanā Gulbju pāra privātmājas lielajā viesistabā ar šampanieša glāzēm rokā. Bija piektdiena. Vasara nāca visai negribīgi. Sevišķi vakaros vēl bija pavēsi, tāpēc arī šo novakari vadījām iekštelpās, nevis draudzenes skaistajā, šobrīd vienos ziedos slīgstošajā dārzā.

Atšķirībā no laikapstākļiem aiz loga mana diena bija bijusi ellišķīgi karsta – tāda, ko prasījās atreferēt klātienē un ko noskalot varētu labi ja cisterna uzmundrinoša dzēriena.

– Likās, ka ne. Vismaz nekādi to neizrādīja. – Parastīju plecus, prātā vēlreiz attīdama mirkli, kad Mareks ienāca manā kabinetā, palaidis pa priekšu jaunu skuķi, kurai es domās jau no pirmā acu uzmetiena piekabināju birku “caca”. Un kā nu ne. Apskaužams modeles augums, ko izcēla izcilas kvalitātes un piegriezuma vasaras kleitiņa (nedaudz gan par pliku ne visai siltajai dienai). Kājās vismaz desmit centimetrus augstas siksnīņkurpes (es ar tādām jau pēc soļa atjēgtos traumpunktā). Košsarkanlaktoti roku un kāju nagi. Mati – pie saknēm zeltainbrūni

ar dabiski nemanāmu pāreju uz salmu blondiem. Vieglos viņos tie lija pāri pleciem teju līdz viduklim (visticamāk, mākslīgi pieaudzēti, jo pārāk dzīvelīgi bieži balinātiem). Un grimis – it kā neuzkrītošs, bet tik perfekti izcēla viņas smaragdzaļās acis un pāršķeltam nektarīnam līdzīgās lūpas, ka pat man, sievietei, bija grūti atraut skatienu. Īsta bārbija. Tādas mums te, laukos, sastapt negadās bieži.

– A varbūt čalis tēloja, lai sirdspuķītei nerastos jautājumi, – draudzene viszinīgi izteica minējumu, kas atgriezta mani atpakaļ realitātē.

– Iespējams, – es piekritu, atceroties, kāds iespaids man bija palicis par kolorīto pāri.

Varbūt kļūdījos, bet šķita, ka tajās attiecībās parādi komandē lellīte, kaut gan viņa, kā noskaidroju pēc pasas, ir desmit gadus jaunāka par mums abiem. Skuķis rūpīgi pārbaudīja visu, ko Mareks uzrakstījis iesniegumā zem vārda “Līgavainis”, un, kā man likās, visai negribīgi rādīja, ko pati atzīmējusi savā ailē. Vainīgais droši vien bija jautājums numur astoņi. Izrādās, ka daiļajai būtnei ar tikpat lellisku vārdu – Dženija – šī būs jau trešā laulība. Divdesmit četros gados!

Iespaidīgi, es nodomāju un automātiski pieņēmu, ka te varētu būt darišana ar bagātību mednieci.

Tas gan šķita mazticami. Mareks Laukgalis, kaut arī visai turīgu saimnieku dēls, pats savā biznesā nepelnīja miljonus. Cik zināju no viena-tante-teica klačām, viņam piederēja pāris krogu dižpilsētā, taču tie nez vai ienesa tik daudz, lai piesaistītu pārļu zvejnieces. Tāpēc man kļuva divtik interesanti: ko gan šī skaistule mūsu lauku zēnā atradusi un – galvenais – kā to dabūjusi zem savas spicpapēžu tupelītes? Cik atminos no skolas laikiem, Laukgaļu

vienīgā atvase bija no brīvo putnu sugas – draudzējās ar daudzām, tomēr neviena nespēja puisī noturēt tikai sev ilgāk par pāris mēnešiem. Vai šai bārbijai tas būtu izdevies?

– Romāna vērts sižets! Ar nosaukumu “Kā Ance izprecināja to, kurš pašai bija jāapprec”, – Agrita sev tipiski ironiskajā manierē raksturoja situāciju, kādā esmu nonākusi.

Turpinādama uzjautrināties, ka šo ideju vajadzētu pārdot kādam rakstniekam, viņa no zaļvēderainas pudeles piepildīja mūsu glāzes ar dzērienu, ko ar saukli “*No martini, no party!*” reklamēja pasaules visvisvisseksīgākais vīrietis.

“Asti” ir Agritas mīļākais dzēriens. Es doodu priekšroku alum, kas nav tik salds kā šis burbuļūdens, taču šovakar ap dūšu bija tik šķērmi, ka prasījās ko nerūgtu un ātri pa galvu dodošu.

– Ne nu bija, nekā, – es gandrīz dūsmīgi atcirtu.

Man nebija ne mazākās vēlēšanās cilāt tik senas lietas. Lai gan draudzenei varbūt tā nešķita, es jau sen priekš sevis biju pieņēmusi, ka durvis uz šiem pagātnes apcirknēm ir neatgriezeniski ciet – atslēga slēdzenē nolauzta, un miers. Kas bijis, bijis. Laiku atpakaļ nepagriezt. Un vai maz vajag.

– Nu beidz! Mareks tač kopš tīņu laikiem bija Ta-va Lie-lā Mī-la! – mana biktsmāsa un psihoterapeite vienā personā gan bija noskaņota citādi un neļāva tik viegli mainīt sarunas tematu. – Tu biji pilnas klades pierakstījusi ar dzejoļiem viņam. Omītes medaljonā ap kaklu nēsāji šamā foto. Un parakstoties regulāri pielaiķoji Lauķķaļķu uzvārdu.

¹ Nav martini, nav ballītes (*Angļu val.*)

– Apžēliņ! Tas bija pirms simt gadiem! – Uzklusējusi muļķīgo izdarību uzskaitījumu, es nervozi iesmējos un nopriecājos, ka par to zina tikai Agrita un neviens cits. – Līdz šai dienai es nebiju viņu godam redzējusi gadus piecpadsmīt, ja neskaita pāris reižu iztālēm. Un, ja tu neatceries, tad es viņam vienmēr esmu bijusi tukša vieta. Nulle! – atgādināju, uzsvērdama, ka man nav nekādas daļas, vai Mareks precas un ar ko.

– Izņemot, – Agrita pacēla gaisā pirkstu, protestēdama pret faktoloģisko nepilnību, – to balli pirms divpadsmitās, kad pirmo reizi atkal sabraucām visi pamatnieki kopā. Tad ikvienam tika nedalīta uzmanība, stāstot par atšķirtības gadiem un pēc tam atbildot uz jautājumiem, ko uzdeva katrs salidojuma dalībnieks. Vai atceries? Mareks tev pajautāja, kurš no klases čaļiem tev skolas laikā patika vislabāk, un tu drosmīgi pateici, ka viņš. Neviens tam ne-noticeja, un izcēlās vispārēja jautrība, kas gan vēlāk pārvērtās baigā kašķī starp Mareku un Kaivu. Labi, ka tu tad jau bijī notinusies, citādi Kaiva būtu tev acis izskrāpējusi. Tā tik bija karstasinīga ballīte!

– Jā, un visi džeki tonakt tā aizlējās, ka vēl divas dienas klīda apkārt, nesaprazdami ne rīta, ne vakara, – papildināju no savas puses un, atceroties tās dienas notikumus, iekšēji noskurinājos.

– Eu, bet tač divi gadi atkal riņķī! Vajadzētu sabīdīties uz salidojumu, ne? – Draudzene saslējās, pēkšņas idejas pārņemta. – Tu tač pēc pirmās reizes tā arī neesi ne uz vienu bijusi! Ko saki? Dzirdēju, ka Kaiva un Sandis drīzumā taisās atvaļinājumā uz Latviju. Toms, Kasītis un Loreta gan jau atlaistu no Rīgas. Andra, Čiriks un Garais ir tepat uz vietas. Arī pārējie pārdesmit kilometru rādiusā. Mareks,

redz, te grasās pat kāzas svinēt. Organizējam? Vēl pirms Jāņiem! Pēc tam jau atkal daļa būs prom. Jāsagana tik visi *Feisitī* un jāizveido grupa. Jautājums tikai – ar otrajām pusēm vai bez? Man liekas, ka foršāk ir bijis bez. Lielāka brīvība! Ko saki?

– Man vienalga! – Nevērīgi paraustīju plecus. – Bet par brīvību tev taisnība, – piekritu draudzenei, nodomādama, ka šādos pasākumos nav nekas briesmīgāks par greizsirdīgiem otrpušiem. Pāris manām kolēģēm tādi bija. Dies pas! Katru reizi, kā viņas kaut kur aizkavējās, tā uzreiz zvans vai īsziņa: “Kur tu esi? Kad būsi?” Katrs skatiens pāri iedomātām klapēm varēja beigties ar drāmu: “Kas viņš ir? Tavs mīļākais?” Par iziešanu sabiedrībā, pat tikai kopīgu pusdienošanu ar darbabiedru nemaz nerunājot – attiecībām beigas! Es nūdien nesapratu, kā kaut ko tādu var paciest.

Tomēr, atgriežoties pie salidojuma tēmas, nespēju iztēloties, kā mūsu kompānijā jutīsies špicīga divdesmitgadniece. Čiriks un Garais droši vien nekautrēsies viņas klātbūtnē noriet Mareku, ka tam pārāgri pieteikusies četrdesmitgadnieka krīze. Lai gan – kas zina, varbūt skuķis ir ar krampi, ja jau aizvilkusi apkaimē lielāko brunču mednieku līdz altārim.

– Starp citu, ko šamie ņem par vedējiem? – Agrita piepeši iejautājās, kā uzminējusi manas domas.

– Nepazīstu. Noteikti no Rīgas.

– Un kad ta’ paredzēta Lie-lā Die-na?

– Pēc diviem mēnešiem. Astotajā augustā.

– Un kā tu jūties?

– Kādā ziņā? – nesapratu.

– Nu, ka tieši tev jāsalaulā sava Mūža Mīlestība?

– Nekā! Lai precas laimīgs! – Atmetu ar roku, ignorējot siku adatas dūrienu sirds apvidū. – Tas, ka man pret viņu bija jūtas... Un es uzsveru: *bi-ja!* Pirms gadiem piec-padsmit! – noskaldīju tāpat kā draudzene. – Tā ir pagātne! Kas bijis, bijis.

– Nu, ja tu tā saki! – Agrita pacēla plaukstu kā padoda-mās un atkal pievērsās idejai par klases salidojumu: – Mēs varētu savākties pie skolas. Izstaigāt vecās takas un tad pasēdēt pie ugunskura “Laukgaļos” kā citas reizes. Jāsa-runā, lai Čiriks paķer ģitāru – uzdziedāsim, uzdejosim...

To sakot, draudzene sāka kustēties iedomātas mūzikas ritmā un, nolikusi iztukšoto martini glāzi uz žurnālgal-diņa, pasniedzās pēc sava telefona.

Apmierināti murrādama kā kaķene, Agrita dungoja “Ber-mudu divstūra” dziesmu “Ballējam, neguļam!”, un pirkstu aktīvās kustības, garajiem nadziņiem klauzdot pa displeju, liecināja, ka uzsākta klasesbiedru medišana soctīklos.

2

Stāvēju autobusu pieturā, kad man garām pa šoseju patraucās ķiršsarkans sporta auto. Jau pēc mirkļa tas, rie-pām kaucot, nobremzēja un, dažus metrus paripojis atpa-kaļ, apstājās. Spēkratam iedegās avārijas ugunis.

– Sveika! – ar vienu kāju izkāpusi no glaunā vāģa, man uzsauca nepazīstama blonda būtne milzīgās spoguļsaules-brillēs. Paspēju nodomāt, ka dāmīte droši vien vaicās pēc ceļa, bet, kad viņa pacēla acenes virs pieres, es svešinieci beidzot atpazīnu. – Vai jums arī uz pilsētu? Varu aizvest, – Dženija piedāvāja, mādama ar roku uz savu pusi.

Es ieinteresēta atņēmu sveicienu un, palūkojusies tālumā, vai netuvojas tas sasodītais autobuss, ar kuru vienmēr kaut kas atgadījās, nolēmu, ka šādu izdevību garām laist nevajag. Mani taču ziņkārēja, kāda viņa, Mareka iecerētā, ir.

– Paldies! Tas ir ļoti laipni! – es pateicos un iekāpu pasažiera sēdekļi blakus autovadītājam, kuras daiļā auguma aprises izcēla nu jau cita īskleitiņa un augstpapēžu sandales (vienmēr esmu brīnījies, kā gan ar tādām var nopiest pedāļus, bet acīmredzot mierīgi).

– Nekādu problēmu! – Skuķis nevērīgi atmeta ar roku, izspieda panelī sarkano pogu ar trīsstūri un, sānskata spogulī pārlicinājies par manevra drošību, atgriezta savu sportisko braucamo joslā. – Nezināju, ka jūs arī dzīvojat šeit. – Viņas intonācija bija kaut kas starp jautājumu un secinājumu.

– Jā, kādu laiciņu, – es izvairīgi attraucu.

– Tad jau noteikti pazīstat Mareku? – to sakot, Dženija uzmeta man ašu skatienu.

– Mierīgi varam pāriet uz “tu”, citādi jūtos kā pensionāre, – es ierosināju, lai izmantotu iespēju izvairīties no neērtā jautājuma.

– Okei! – sarunbiedrene ar prieku piekrita, tomēr acīmredzot bija apņēmies noskaidrot, kā tad īsti ir. – Vai tu mācījies ar Mareku vienā skolā?

Lai gan vaicājums skanēja it kā lietišķi, man šķita, ka saklausu tajā bažas. Hmmm! Tātad lellīte tik pašpārlicināta par savām pozīcijām nemaz nav, secināju, prāto-dama, kas gan slēpjas aiz šīs raižu maskas – vai tā ir mazdūšīga nedrošība un bažas vai arī privātīpašnieciskums un greizsirdība, kas raksturīgi valdonīgiem un

kontrolētkāriem cilvēkiem? Dženija manā skatījumā īsti neatbilda ne vienam, ne otram.

“Dīvaini, ka viņš pats to tev nav pasacījis!” es domās atteicu, savā iztēlē uzkurinādama situāciju. Taču realitātē atbilde sanāca skaidra un gaiša: – Jā, mācījos gan!

– Kāds viņš bija? – blondīne gribēja zināt nepacietīgi kā bērns pirms dāvanas izsaiņošanas.

Es paraustīju plecus. – Parasts puisis. – Un, lai izvairītos no tālākas pratināšanas, piebilde: – Mēs netusējām kopā vienā kompānijā.

– O-kei, – jaunkundze saprotoši novilka, tomēr mierā vēl nelikās. – A viņam te ciemā ir daudzas bijušas? Nu, tu saproti...

– Nav ne jausmas, – grozīdama galvu un raustīdama plecus, sameloju. – Pēc devītās aizgāju mācīties uz pilsētu un arī tagad ikdienā tur esmu vairāk nekā te.

– Tu esi precējusies? – Negaidīti par aprunājamo objektu kļuvi es.

– Es? Nē! – pēc īsa apmulsuma brīža godīgi atzinos, minēdama, uz kurieni šī zondēšana ved. Vai meitene iztaustītu konkurenci?

– Ir kāds?

– N-n-nosacīti.

– Kā tas ir? – Dženija, novērsusi skatienu no ceļa, nopētīja mani pāri sauleņu malai.

– Viņš ir prom Anglijā. Vairāk tur nekā te.

– O-kei, – skuķis atkal izstiepa angliško īsvārdu, it kā ar lēnu runu mēģinātu sabremzēt daudzās domas, kas drudžaini šaudās viņas prātā. Un tad pratināšana turpinājās: – Cik gadu esat kopā?

– Nepilnus četrpadsmit.

– Daudz! – Sarunbiedrene atzinīgi pašūpoja galvu, un es maniju, ka viņas pleci atslābst, sakot: – Ta' jau jums viss nopietni.

Tā kā tas drīzāk skanēja kā apgalvojums, ne jautājums, izmantoju izdevību novērst uzmanību no sevis, noskaidrojot, cik ilgi tad viņa ir kopā ar Mareku.

– Apmēram pusgadu! – Meitene pie stūres pašapzinīgi izslējās.

– Oho! – man paspruka pārsteiguma izsauciens, palaižot prātā minējumus, kurš kuru tad savaldzinājis. Marekam vienmēr patikušas klasiskas skaistules, bet visas līdz šim drīz vien apnikušas un viņš meties jaunos iekarojumos. Taču šo Laukgalis grasās precēt!? Neticami!

– Tu nedomā, es neesmu stāvoklī! – Dženija steidza paskaidrot un, paliekusies man tuvāk, sazvērnieciski nočukstēja: – Paldies Dievam, man bērni nemaz nevar būt! – Un viņa patiešām atviegloti uzelpoja.

Es uz mirkli paliku bez valodas.

– Un Mareks? Viņš nevēlas? – atguvusies vaicāju, atskārdama, ka, gaidot atbildi, joprojām esmu aizturējusi elpu un, šķiet, pat sirds pārstājusi sisties.

Meitene nevēriģi paraustīja plecus.

– Neesat to izrunājuši pirms kāzām? – es, mazliet šokēta, pārjautāju, bet, apjautusi, ka tonis izklausās moralizējošs, steidzu atvainoties: – Piedod! Nav mana darīšana. Es tikai...

– Viss čik-pik! – Topošā Laukgaļa kundze atmeta ar roku un, gaišam smaidam izplūstot pa visu seju, paziņoja: – Viņiem ar mani ir tik labi, ka nekas cits vairs neinteresē.

– Viņiem? – es nesapratu. Bet, kolīdz biju pajautājusi, attapu.

– Viriem! Tu jau noteikti pamanīji...
– Mh! – neviennozīmīgi noņurdēju.
– Un droši vien gribi zināt, kāpēc...
– Tā nudian nav mana darišana, – es taisnojos, taču ziņkāre mocīja nost.

Šis skuķis tik tiešām bija mīkla. Aiz cacīgā izskata, izrādās, slēpās vienkārša un atklāta radībiņa. Kas par to liecināja? Kaut vai tas, ka viņa nevis lepni pabrauca garām, kad stāvēju pieturā, bet piestāja un piedāvāja aizvest, lai gan noteikti nojauta, ka autobuss būs klāt pēc dažām minūtēm. Turklāt visas sarunas gaitā šī meitene pret mani izturējās kā draudzene, vaļsirdīgi atklājot savas privātās dzīves aizkulisēs, ne augstprātīgi kā pilsētas dāma šķaudīdama uz lauku pabirām no devītā stāva.

Negaidītā kārtā Dženija sāka man iepatīties. Kaut arī grasījās precēt manu agrās jaunības slepus apjūsmoto sirdsākīti.

– Pirmo reizi es apprecējos, kad man palika astoņpadsmit, – jaunkundze iesāka stāstīt savu dzīves gājumu. – Regnāram bija divdesmit pieci, un viņš mani ļoti mīlēja. Es piekritu, jo viņš man patika, taču, godīgi sakot, vairāk gribēju tikt prom no senčiem. Baudīt dzīvi... Divus gadus vēlāk Regnārs pēkšņi aizgāja. Pateica, ka joprojām mīl, bet neredzot mūs vairs kopā. Ievācās pie savas kolēģes un drīz vien pagādāja tai sīko. Tobrīd man darbā – es tad vēl strādāju bārā – sāka piebraukt priekšnieks. Precējies, bet solīja šķirties. Veselu pusotru gadu Vilhelms krāpa sievu ar mani, tomēr nešķirās. – Stāstītāja uzjautrināta paklākšķināja mēli. – Un tad es, par spīti, salaidu ar viņa labāko draugu, kuram patiku, un drīz vien panācu, ka Roberts mani bildina. Vilhelms, uz ceļiem līzdams, zvērēja

mani precēt, ja atsaukšu saderināšanos, taču visu laiku kaut kas atgadījās. Ta' viņu bērni slimoja nonstopā, ta' sieva ārstēja nervus kūrortā, ta' jurists atvaļinājumā un nevar sagatavot šķiršanās prasību. Vienas vienīgas atrunas! Klasika, kā jau tu vari iedomāties! – Skuķis dzidri iesmējās, kā iztēlodamās kādus uzjautrinošus skatus, kas citai varbūt būtu sagrāvuši ticību rožainai nākotnei, taču šīs skaistules dabā acīmredzot nebija pārdzīvot un skumt. Un to apliecināja arī nākamie vārdi: – Dzīve nestāv uz vietas! Mēs ar Robi aizlaidām kruīzā pa Vidusjūru, un tur prāmja kapteinis mūs uz kuģa salaulāja. Tomēr kādu laiku vēlāk Roberts atzinās, ka nožēlo, un iesniedza šķiršanos. Draudzība ar Vilhelmu viņam esot svarīgāka...

Klausījos aizrautīgajā stāstījumā un bez nosodījuma secināju, ka tad mana dzīve salīdzinājumā ar viņējo ir miera vējos. Man bijis viens vīrietis reizi padsmīt gados, kamēr Dženijai ik pēc pāris gadiem cits.

Hmmm! Var jau būt, ka tā ir pareizāk, prātoju, nevilšus atcerēdamās seno teicienu, pēc kura daudzi arī dzīvo: “Ja nav kazai piena, tad nav.” Proti, ja vairs neklapē vienam ar otru, attiecībām beigas un mēģina ar citu. Tieši tik vienkārši!

Turpretim tikpat daudzi samierinās, mokās, ilgojas un turpina cerēt, ka reiz kādu dienu viss iegriezīsies uz labo pusi. Ka otrs piekāpsies, padosies, piekritīs un mainīsies.

Eh, sarežģīti!

Tā sarunājoties, bijām iebraukušas pilsētā, un man nācās atvadīties, nedzirdējušai stāstu par savu klasesbiedru. Taču gan jau es to vēl uzzināšu, mierināju sevi. Mareka iecerētā šķiroties atzinās, ka priecātos iegūt draudzēni līgavaiņa dzimtajā pusē, un saglabāja telefona